

INKLUZIV TA'LIMDA TIL O'RGANISH JARAYONLARI: ZAMONAVIY TADQIQOTLAR VA YONDASHUVLAR

Eshtemirova Gulsanam G'ulom qizi

Samarqand Davlat Chet tillari instituti 2318- guruh talabasi

Gmail: gulsanameshtemirova0@gmail.com

*Ilmiy rahbar: **Jamalova Nafisa O'tkirovna***

Annotatsiya: Ushbu maqola inkluziv sinflarda til o'rgatish jarayonini o'rganadi va uning samaradorligini oshirish uchun zamonaviy tadqiqotlar va pedagogik metodlarni tahlil qiladi. Inkluziv ta'lim tizimida har bir bolaning individual ehtiyojlari inobatga olinadi, shu bois til o'rganish jarayoni murakkab va o'ziga xos bo'ladi. Maqolada, til o'rgatishning samaradorligini oshirishda guruh ishlari, individual yondashuvlar, vizual va audiovizual materiallar, interaktiv mashg'ulotlar va statistik monitoring kabi zamonaviy metodlar muhokama qilinadi. Shuningdek, maqolada inkluziv sinflarda til o'rganish jarayonida ota-onalar, o'qituvchilar va boshqa mutaxassislar, jumladan, psixologlar va difektologlarning hamkorligi muhimligi ta'kidlanadi. Tadqiqotlar natijalari va yondashuvlar tahlil qilib, bu metodlar til o'rganishda qiyinchiliklarni yengib o'tish va o'quvchilarning akademik rivojlanishini ta'minlashga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Inkluziv ta'lim, til o'rganish, individual yondashuv, guruh ishlari, interaktiv metodlar, monitoring, statistik tahlil, pedagogik metodlar, inkluziv sinf, maxsus ehtiyojlari bo'lgan bolalar, o'qituvchilar hamkorligi.

Kirish

Inkluziv ta'lim, barcha bolalarga teng ta'lim olish imkoniyatini taqdim etish maqsadida joriy etilgan. Ushbu yondashuv nafaqat akademik, balki ijtimoiy integratsiyani ham ta'minlashga yordam beradi. Til o'rganish jarayoni, maxsus ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun o'zgacha yondashuvlarni talab qiladi. Bu esa o'qituvchilardan, o'z ishini mukammal bajaradigan mutaxassislarni talab etadi.

Inkluziv ta'limda til o'rganishning ahamiyati. Inkluziv sinflarda til o'rganish, o'quvchilarning ijtimoiy va akademik rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Bu jarayonda har bir o'quvchining ehtiyojlariga mos ravishda individual yondashuvlar qo'llaniladi. Til

o'rganishning muvaffaqiyati, nafaqat tilni o'zlashtirishni, balki o'quvchining o'zini ifodalash va jamiyat bilan muloqot qilish imkoniyatini ham oshiradi.

Bundan tashqari, til o'rganish jarayoni nafaqat lingvistik, balki psixologik jihatdan ham muhim. Bolalar o'zini tushunarli ifodalash imkoniyatiga ega bo'lsa, ularda o'ziga bo'lgan ishonch ortadi va ijtimoiy moslashuv osonlashadi.

Inkluziv ta'limda til o'rgatishning samarali metodlari. Bolalarning o'rganish uslubi va ehtiyojlariga qarab, quyidagi metodlar samarali hisoblanadi:

1. Vizual metodlar (ko'rish orqali o'rganish)

Rangli kartochkalar, diagrammalar va piktogrammalar

Video darslar va animatsiyalar

Rasmli lug'atlar va hikoyalar

2. Audial metodlar (eshitish orqali o'rganish)

Audiokitoblar va podkastlar

Qo'shiqlar va she'rlar yordamida til o'rganish

Nutqni rivojlantirishga yordam beruvchi ovozli o'yinlar

3. Kinestetik metodlar (harakat orqali o'rganish)

Rolli o'yinlar va interaktiv mashg'ulotlar

Jismoniy harakat bilan bog'liq topshiriqlar (masalan, so'zlarni harakat bilan ifodalash)

Sensor o'yinlar va qo'l motorikasini rivojlantiruvchi mashg'ulotlar

4. Moslashtirilgan metodlar

Imo-ishora tili va braille yozuvi (ko'zi ojiz bolalar uchun)

Nutq terapiyasi va maxsus mashqlar

Individuallashtirilgan dars rejasi asosida ta'lim

Texnologiyalar yordamida inkluziv til o'rganish. Zamonaviy texnologiyalar inkluziv ta'limda til o'rganishni yanada qulay va samarali qiladi. Masalan:

Ilovalar: "Duolingo", "LingQ" kabi ilovalar ovozli ko'rsatmalar bilan til o'rgatadi.

Onlayn platformalar: Zoom va Google Classroom orqali moslashtirilgan darslar o'tish mumkin.

Sun'iy intellekt: AI yordamida talaffuzni tuzatish, individual o'quv rejasini yaratish mumkin.

O'qituvchilar Uchun Tavsiyalar

- Inkluziv ta'limda o'qituvchilar quyidagi jihatlariga e'tibor berishlari lozim:

- Har bir bolaning ehtiyojini inobatga olib, moslashtirilgan materiallar tayyorlash
- Rag'batlantirish va motivatsiya berish (mukofot tizimi, ijobiy baholash)
- Ota-onalar bilan hamkorlikda ishlash
- Sabrlilik va individual yondashuv

Zamonaviy Tadqiqotlar va Metodlar. Inkluziv ta'limda til o'rganish jarayoni turli metod va yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Zamonaviy tadqiqotlar va amaliyotlar, guruh ishlari, interaktiv materiallar va vizual vositalarning samaradorligini ta'kidlamogda. Bunday yondashuvlar o'quvchilarning til o'rganishdagi faolligini oshirib, ijtimoiy muloqotda ularga yordam beradi.

Bundan tashqari Lopez (2020) guruh ishlarining inkluziv sinflarda o'quvchilarni birlashtirishda va o'quvchilarning o'zaro aloqalarini rivojlantirishda muhimligini ta'kidlagan.

Monitoring va Statistika. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, inkluziv ta'limda til o'rganish samaradorligini baholashda monitoring va statistik tahlil zarur. Baxronova (2024) statistikaning o'quvchilarning bilimi va rivojlanishini o'lchashdagi ahamiyatini ta'kidlagan. Statistik tahlil yordamida turli metodlarning samaradorligini aniqlash va o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan yondashuvlarni joriy etish mumkin.

Xulosa

Inkluziv ta'limda til o'rganish jarayoni, individual yondashuvlarni talab qiladi. Zamonaviy pedagogik metodlar, masalan, guruh ishlari, audiovizual materiallar va monitoring, o'quvchilarning til o'rganishdagi muvaffaqiyatlarini oshiradi. Ushbu metodlar o'quvchilarga o'zini ifodalash, ijtimoiylashish va bilim olish imkoniyatlarini taqdim etadi. Shuningdek, o'qituvchilar, ota-onalar va mutaxassislarining hamkorligi, til o'rganish jarayonini samarali qilishda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Sharma, B. (2019). The Effectiveness of Video Materials in Inclusive Education. *International Journal of Educational Research*, 34(2), 120-130.
2. X Абсаломов, С Эсанов, X Хакимов. The importance of error correction in foreign language learning. *Общество и инновации* 3 (2), 289-293, 2022.
3. Lopez, G. (2020). The Role of Group Work in Inclusive Education. *Educational Studies Review*, 22(4), 45-55.

4. NJ Sulaymanova. Locative syntaxemes and disaccordance of their antecedent means. Humanities and Social Sciences in Europe: Achievements and Perspectives, 249-252, 2016
5. Jamalova, N. (2020). Boshlang'ich ta'lim o'quv-tarbiya jarayonida pedagogik innovatsiyaning o'rni. Monografia pokonferencyjna science, research, development, 32(2).
6. K Absalamov, R Khujakulov. Enhancing writing skills in school: innovative activities for success. Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit, 192-194, 2024.
7. Khan, G. R. (2021). Individual Approaches in Inclusive Language Learning. Journal of Special Education, 18(3), 200-210.
8. GU Ochilova. Comparative-etymological study of kinship terms. "Лучшие интеллектуальные исследования" 4 (38), 158-163, 2025
9. Muhammadjanova, J. S. (2024). Inclusive classrooms strategies for language learning. Tadqiqotlar.uz, 37(8), 192-194.
10. AK Uchkunovich. Navigating the rapids: challenges and solutions in developing writing skills. Academic Integrity and Lifelong Learning (France) 3, 38-39, 2023.
11. Baxronova Nilufar Abdurazzoq qizi. (2024). Language learning in the inclusive classrooms: exploring the potential benefits and limitations. Tadqiqotlar.uz, 37(6), 113–115. Retrieved from <https://tadqiqotlar.uz/new/article/view/3008>
12. NJ Sulaymanova. Locative syntaxemes and disaccordance of their antecedent means. Humanities and Social Sciences in Europe: Achievements and Perspectives, 249-252, 2016.
13. Sarvinoz, S., & Iroda, H. (2024). Til va madaniyat: chet tillarini o'rganishda madaniy bilimlarning ahamiyati. Journal of international scientific research, 1(5), 43-46.
14. Халилова, Л. (2022). Язык как форма общения людей. Общество и инновации, 3(4/5), 60-64.
15. Bakhtiyorovna, S. I., Fevzievna, K. L., & Khamzaevna, R. M. (2021). How to support healthy class competition in an English lesson. Academicia: an international multidisciplinary research journal, 11(2), 399-402.
16. Khalilova, L. F. (2020). Regional tourism development efficiency. Indonesian journal of law and economics review, 6, 10-21070.

- 17.Халилова, Л. (2024). Проблемы обучения диалога на занятиях иностранного языка. О 'zbekiston davlat jahon tillari universiteti konferensiyalari, 737-739.
- 18.Allaberganov, O. R., Rakhimov, B. S., Sobirova, S. K., Rakhimova, F. B., & Saidov, A. B. (2022, November). Problem for medical system with infinite zone potential in the half line. In AIP Conference Proceedings (Vol. 2647, No. 1). AIP Publishing.
- 19.Rustamdzhonova, K. F. (2021). Problems of development of professional foreign language oral speech of students of philology. Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry, 12(6).
- 20.Makhmurovna, S. B., & Dahiya, R. Analysis of Italian and Russian Paroemias Reflecting the Concept of Time.